

FRIEDRICH RÜCKERT'İN ALMANCA KUR'AN MEALİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (YASİN SURESİ ÖRNEĞİ)*

EVALUATION of FRIEDRICH RUCKERT'S GERMAN QUR'AN
TRANSLATION (EXAMPLE of SURAH YASIN)

Muhammet Ali CAN**

ÖZ

Kur'an-ı Kerim'in başka dillere tercüme faaliyetleri matbaanın yayılmasından sonra büyük hız kazanmıştır. XVIII. yüzyıl dilbilimcilerinden olan Friedrich Rückert de bu faaliyetlere katılmış ve İslâmî literatürden birçok önemli eseri Almancaya kazandırmıştır. Tercüme ettiği eserler arasında şüphesiz ki en önemlisi Kur'an-ı Kerim idi. Rückert yapmış olduğu tercümelelerde eleştiri amacı gütmeyi terk etmiştir. İslâm'ı eleştirmek, şarkiyatçıların İslâmî literatür ile ilgilenmelerindeki birincil öncelik idi. Ayrıca Rückert İslam toplumunu övücü birçok şiirler ve kıssalar kaleme almıştır. Onun göstermiş olduğu bu objektif tutum bazı kesimler tarafından eleştirilmiş olsa bile, kendisinden sonra yapılacak olan çalışmalara tesir etmiştir. Araştırmada Rückert'in Kur'an tercümesinin önceki dönem çalışmalarından nasıl etkilendiğine, daha sonraki tercümelere etkisine, yaptığı tercümenin doğruluk durumuna değinilecektir. Çalışmanın sınırı nedeniyle sadece Yasin Suresinin tercümesi harfiyen incelenecektir. Diğer kısımlara genel olarak değinilecektir. Türkiye bilim dünyasında pek tanınmayan Rückert ve çalışmaları da tanıtılmış olacaktır.

Deskriptif yöntem ile Rückert'in Kur'an tercümesinin nitelikleri incelenecektir. Daha sonra analitik yöntem ile kendisinden önce ve sonrakilerin eserleri arasındaki ilişkiler ortaya konulacaktır. Rückert'in eserleinde kendisinden önceki tercümelelerde görülmeyen

* Bu makale 03.10.2021 tarihinde dergimize gönderilmiş; 05.10.2021 tarihinde hakemlere gönderilme işlemi gerçekleştirilmiş; 15.10.2021 tarihinde hakem raporlarının değerlendirilmesi sonucu yayın listesine dâhil edilmiş ve 20.12.2021 tarihinde yayınlanmıştır.

Makaleye atıf şekli; Muhammet Ali Can, Friedrich Rückert'in Almanca Kur'an Mealinin Değerlendirilmesi (Yasin Suresi Örneği), *Avrasya Beşeri Bilim Araştırmaları Dergisi*, Cilt/Sayı: 1-1 (2021), Karabük 2021, s. 44-71.

ISSN 2791-9900/e-ISSN 2822-2253, DOI: 10.7596/abbad.20122021.003

** Öğr. Gör. Dr., Karabük Üniversitesi, İslâmî İlimler Fakültesi, muhammetalican@gmail.com, Orcid ID: 0000-0001-8781-0812

unsurlara rastlanmıştır. Sure başlıklarının altındaki Mekki/Medeni'lik durum beyanı, ayetlerin numaralandırılması, ayetlerin nazım ile tercüme edilmesi, ayetleri takdim-tehir ederek sıralaması, dipnot açıklamalarında bulunması, İsrailiyyat bilgileri ile kıyaslamaları, ayetin ikinci anlamının tercümesinin verilmesi ve kısa tefsir açıklamalarında bulunması dikkat çekmektedir.

Kuran tercümelerinde hem Alman literatüründe, hem Türk literatüründe kullanılan bazı unsurların Friedrich Rückert tarafından başlatıldığı görülmüştür. Ancak Türkçe Meallerde doğrudan bir etkinin var olduğu söylenemez. Bu yöntemler doğal ihtiyaçlar sonucu bağımsız bir şekilde iki farklı coğrafyada birbirinden bağımsız bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Friedrich Rückert, Kur'an, Kuran, Koran, der Koran, Meal, Tercüme, Alman, Almanca,*

ABSTRACT

The translation activities of the Qur'an into other languages gained great momentum after the spread of the printing press. Friedrich Rückert, one of the 19th century linguists, also participated in these activities due to the period he lived in and translated many important works from Islamic literature into German. Undoubtedly, the most important of these works that he translated was the Qur'an. Rückert, unlike the previous ones, abandoned the aim of criticism in his translations. He also wrote many poems and stories praising the Islamic society. Even though this objective attitude he showed was criticized by some quarters, it influenced the works to be done after him. In this research, the effect of Rückert's translation on later translations, the reason for his objective point of view, the accuracy of his translation and the literary arts he used will be revealed. This person and his work, which is not very well known in the scientific world of Turkey, will also be introduced. The elements of Rückert's translation of the Qur'an will be examined with the descriptive method. Then, the relations between the analytical method and the works of his predecessors and successors will be revealed.

It has been observed that many elements and methods used in the translations of the Qur'an, both in German and Turkish literature, were initiated by Friedrich Rückert. However, it cannot be said that there is a direct effect on Turkish translations. These methods were independently rediscovered as a result of natural needs.

In Rückert's translations, some elements were not seen before. The existence of the Makki/Madani explainings under the surah titles, the numbering of the verses, the translation of the verses in rhyme, forwarding of some verses, the footnote explanations, the comparison with the İsrailiyyat information, the translation of the second meaning of the verse and the short exegesis explanations draw attention.

Keywords: *Friedrich Rückert, Kur'an, Kuran, Meal, Tercüme, Alman, Almanca*

Giriş

Bu çalışmada Friedrich Rückert'in Kur'an-ı Kerim tercümesinin değerlendirilmesi yapılacaktır. Hacim sıkıntısı gereği kitabın tamamının değerlendirilmesi mümkün görünmemektedir. Bu nedenle 36. sûre olan Yasin Suresinin tam değerlendirilmesi yapılacaktır. Rückert'in Kur'an-ı Kerim tercümesi ile ilgili daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında sadece Hüseyin Geles'in yüksek lisans çalışmasına rastlanmaktadır. Geles burada Rückert, Max Henning ve Hartmut Bobzin'in Kur'an tercümelerini muhtelif surelerden seçmiş olduğu toplam 22 ayeti değerlendirerek üç çalışmayı karşılaştırmıştır. Geles'in çalışmasında şu eksikliklerin görülmesi nedeniyle konu tekrar çalışılmıştır:

- a) Rückert'in kitabının orijinal metni değil, günümüz baskısı dikkate alınmıştır.¹
- b) Rückert döneminin Almancası dikkate alınmamış.²
- c) Rückert'in tercümesindeki gramer hataları tespit edilememiş.³
- d) Rückert'in tercümelerinde nelerden etkilenildiği konusunda herhangi bir yeni bilgi getirmemiştir.

Yukarıda zikredilen sıkıntılar bu makalede giderilmeye çalışılacaktır. Ayrıca her çalışma, kendisinden önceki yazılan kitapların muhtelif oranlarda etkisi altındadır (intertextuality). *Der Koran*'ın ilk Almanca Kur'an-ı Kerim tercümelerinden birisi olması nedeniyle kendisinden sonra yazılan meallere de belirli oranda etki edeceğinden şüphe yoktur. Dolayısıyla bu makalede *Der Koran*'ın incelenmesi sayesinde Almanca meal tarihinin gelişim aşamalarına biraz daha ışık tutulmaya çalışılacaktır.

Der Koran'ın yazarının tam adı Friedrich Johann Michael Rückert'tir. 16.05.1788'de Almanya'nın Schweinfurt şehrinde memur çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Kendi şehrindeki Latince okulu olan Schweinfurter Gymnasium'u bitirdikten sonra Würzburg şehrinde hukuk okumaya başlamıştır.

¹ Örneğin Rückert'in orijinal baskısında خَلْفٌ kelimesinin tercümesi "Nachwuchs", yeni baskıda ise "Nachblieb" olarak geçmektedir. Geles de yeni baskıdaki şeklini dikkate alarak "Nachblieb" kelimesinin خَلْفٌ kelimesini karşılamadığını eleştirmiştir. Bk. Hüseyin Geles, *Eine gelungene Koranübersetzung?* Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Graz, Karl-Franzens Üniversitesi, 2013, s. 67.

² Her dil zaman ilerledikçe bazı değişimler geçirmektedir. 19. yüzyılda kullanılan Almanca ile günümüzde kullanılan Almanca birbirine karıştırılmış. Örneğin "Mond" kelimesi eskiden hem takvim ayını, hem de uydu anlamındaki ayı ifade etmekte idi. Ancak günümüzde sadece uydu anlamını ifade etmesine rağmen Geles bunu dikkate almamıştır. Geles, *a.g.e.*, s. 73.

³ Gramer hataları tespit etmedeki sıkıntılar nedeniyle Rückert'in gramer hatlarının çok nadir olduğu değerlendirilmiştir. Oysa yan cümle yapılarında ve yan cümle zaman kipleri türündeki hatalara rastlamak nadir bir durum değildir. Geçmiş zaman fiil çatılarında ise sıkça hataya rastlanmaktadır. Geles, *a.g.e.*, s. 75.

Dilbilimine olan ilgisi nedeniyle hukuk bölümünden filoloji bölümüne geçmiş ve 1809'da oradan mezun olmuştur. 1810'da doktorasını almış, bir yıl sonrasında ise Jena'da doçent olmuştur. Birçok şiir ve tiyatro kitap telifinin ardından 1817'de İtalya'ya yaptığı ziyarette meşhur kimselerle tanışma imkanı bulmuş ve dünya edebiyatına duyduğu ilgi artmıştır. 1819'da ilk kez doğu edebiyatından bir tercüme yaparak Mevlana Celaleddin Rumî'nin 44 gazelini kafiyeli bir şekilde Almancaya kazandırmıştır. 1820'de Arap edebiyatının en zirve eserlerinden biri olan *Makamât-ı Harîrî*'yi kafiyeli bir şekilde tercüme etmeye başlamış ve 1826'da büyük bir kısmını tamamlamıştır (*Die Verwandlungen des Ebu Seid von Serûg oder die Makâmen des Hariri*). 1837'de şairtıcı bir şekilde *Sieben Bücher Morgenlandischer Sagen und Geschichten* (Doğu Destanları ve Hikayeleri)⁴ adlı eserini telif etmiştir. Burada nazım şeklinde en başta Hz. Peygamber (sav) olmak üzere Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer ve diğer İslam tarihindeki önemli şahsiyetlerin davranışlarını öven kısa hikayeleri nazım şeklinde yazmıştır. Rückert sayesinde batıda ilk kez doğuya objektif bakış açıları görülmeye başlanmıştır. 1841'de Berlin'de Profesörlük ünvanını kazanmıştır.⁵

Doğu edebiyatının dışında yazmış olduğu sayısız eserler telif etmiştir. Bir kısmı kendi hayatında, bir kısmı ise kendisinden sonra yayınlanmıştır.

Ortadoğu edebiyatından yapmış olduğu tercümelemler arasında Ebû Temmâm'ın (ö. 231/846) *Dîvanu'l-Hamâse*'si (*Hamâsa oder die ältesten arabischen Volkslieder*)⁶, Firdevsî'nin *Şehnâme*'si (*Firdosi's Königsbuch Schahname*)⁷, İmru'u'l-Kays hakkında nazım bir şekilde hayat hikayesi ve şiirleri (*Amrilkais, der Dichter und König, sein Leben dargestellt in seinen Liedern*)⁸,

⁴ Friedrich Rückert, *Sieben Bücher Morgenlandischer Sagen und Geschichten*, Stuttgart, S. G. Liesching, 1837.

⁵ Ayrıntılı bilgi için bk, Hermann Rassow, *Jahresbericht über das Wilhelm-Ernstische Gymnasium zu Weimar*, Weimar, Druck der Hof-Buchdruckerei, 1872, 5-24; Anne Marie Schimmel-Tari, "Friedrich Rückert, Dichter und Orientalist", *Studien zur deutschen Sprache und Literatur* 0/3, Aralık 2011, s. 1-18. (Bu makale dergipark.gov.tr 'de yazar adı hatalı olarak Annemarie SCHILLER-TARI olarak başlıklandırılmıştır. Doğrusu "Anne Marie Schimmel-Tari" olacaktır. Bk. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuaded/issue/1032/11600#article-authors-list>; Konrad Beyer, *Neue Mitteilungen über Friedrich Rückert*, Leipzig, Froberg, 1873, s. 21.

⁶ Bk. Friedrich Rückert, *Hamâsa; oder die ältesten arabischen Volkslieder*, Stuttgart, Verlag Von Samuel Gottlieb Liesching, 1846.

⁷ Bk. Friedrich Rückert, *Firdosi's Königsbuch Schahname*, Berlin, Verlag von Georg Raimer, 1890.

⁸ Friedrich Rückert, *Amrilkais, der Dichter und König, sein Leben dargestellt in seinen Liedern*, Stuttgart, J. G. Cotta'scher Verlag, 1843. Rückert hiçbir zaman Arap ülkelerine gitmediği için bazı kelimelerin hareketlerini okuma konusunda hataya zaman zaman düşmektedir. Çünkü Arapça imlâsında hareketler konulmamaktadır. Sesli olarak işitilmeyen kelimelerde bu nedenle bazen yanlışlar yapılmaktadır. Rückert döneminde de Almanca edebî çevrelerde İmru'u'l-Kays'ın adının başı "a" olarak, yani Amrilkais olarak değil, İmru'ulqais olarak "i" şeklinde hatasına değinilmiştir. Ayrıntı için bk. Friedrich Rosen, "Friedrich

*Kur'an-ı Kerim (Der Koran)*⁹, Sa'd-ı Şîrâzî'nin *Bostan* tercümesi (*Saadi's Bostan*)¹⁰ gösterilebilir.

Bu makalede değerlendirmeye alınacak olan eser, Kur'an-ı Kerim tercümesi olan *Der Koran* adlı eserdir. Konuya girmeden önce Rückert'in dönemine kadar ve ondan sonra yazılmış olan Kuran-ı Kerim tercümelerine kısaca göz atılacaktır.

1. Almanca Kur'an Tercümeleri

Almanların Kuran-ı Kerim'i anlamaları ilk başta Latince tercümesi sayesinde olmuştur. Zira Avrupa'da matbaanın icadından önce kitaplar genelde Latince yazılmaktaydı. Tüm Avrupa eğitim kurumlarında eğitim dili Latince olduğu için yazılan bu kitaplar hepsinde okunulmaktaydı.

1616 yılında Nürnberg'de Salomon Schweigger (d. 1551- ö. 1622), Kur'an-ı Kerim'i Latince'den Almanca'ya *Der Türcken Alcoran, Religion und Aberglauben* (Türklerin Kur'an'ı, Dini ve Hurafeleri) adı altında çevirmiştir.¹¹

1698'de Ludovico Marracci (d. 1612-ö. 1700) Kur'an-ı Kerim'i Latince'ye çevirirken ilk kez yanına Arapça orijinal metni de eklemiştir.¹² Bu eseri 1703'te David Nerreter (d. 1649-ö. 1726) Latineden Almancaya *Neu eröffnete Mahometanische Moschea* (Yeni açılan Muhammedî Cami) adı altında çevirip yayınlamıştır.¹³

1746'da Theodor Arnold (1683-1771), İngiliz George Sale (1697-1736)'in 1734'te yayınladığı İngilizce Kur'an-ı Kerim tercümesini Almancaya *Der Koran oder insgemein so genannte Alcoran des Mohammeds* (Kur'an ya da genel olarak Muhammed'in Kur'an'ı) adı altında aktarmıştır.¹⁴ David Friederich Megerlin (1699-1778), 1772'de *Die türkische Bibel, oder der Koran neben einem Kupferstich von Mahumed, der falsche Prophet* (Türk İncil'i, ya da Kuran.

Rückerts Amrilkais-Übersetzung", *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*, Vol. 78 n. F. 3, No. 3/4, 1924, s. 102.

⁹ Friedrich Rückert, *Der Koran*, Frankfurt a.M., Müller August Verlag, 1888.

¹⁰ Friedrich Rückert, *Saadi's Bostan*, Leipzig, S. Hirzel Verlag, 1882.

¹¹ Schweigger, Salomon, *Der Türcken Alcoran, Religion und Aberglauben*, Nürnberg, Halbmeier Verlag, 1623, s. 269.

¹² Ludovico Marracci, *Alcoranus Textus Maracci*, Padova, Ex Typographia Seminarii, 1698. Ayrıntılı bilgi için bk. Yaşar, Naif, "Ludovico Marraccio Lucensi Ve Alcorani Textus Universus Arabicè Et Latinè Adlı Kur'an Tercümesi Üzerine". *Tefsir Araştırmaları Dergisi*, 2/2 Ekim 2018, s. 250-265. <https://doi.org/10.31121/tader.429037>.

¹³ David Nerreter, *Neu eröffnete Mahometanische Moschea*, Nuremberg, Endters, 1703.

¹⁴ Theodor Arnold, *Der Koran oder insgemein so genannte Alcoran des Mohammeds*, Lemgo, Meyer, 1746.

Yanında sahte peygamber Muhammed'in bakır oyması) adı altında Kur'an-ı Kerim'i doğrudan Arapçadan Almancaya ilk kez tercüme etmiştir.¹⁵

1798'de Johann Christian Wilhelm Augusti (1772–1841), yeniden tercüme etmeye çalışmış ve ilk defa Kur'an-ı Kerim'deki bazı edebî güzellikleri tercümeyle yansıtmaya çalışarak *Der kleine Koran oder Übersetzungen der wichtigsten und lehrreichsten Stücke des Koran's mit kurzen Anmerkungen* adlı çalışmasını yazmıştır (Küçük Kuran, ya da Kur'an'ın kısa notlarla en eğitici ve önemli kısımlarının tercümesi).¹⁶

Goethe ile Rückert'in hocası olan Viyanalı şarkiyatçı Josef von Hammer-Purgstall'ın (1774-1856) 1808'de tekrar tercüme denemesi olmuştur. Burada nazım şeklinde bazı sureleri parça parça tercüme etmiştir.¹⁷ Sadece az bir kısmı olsa da, Kur'an-ı Kerim'in nazımlı tercüme edilmesi ilk kez burada görülmüştür.

1840'ta yahudi asıllı Ludwig Ullmann (1804-1843) Almanca'ya *Der Koran. Aus dem Arabischen wortgetreu neu übersetzt, und mit erläuternden Anmerkungen versehen* (Kur'an. Arapça'dan kelimeye bağlı olarak yeniden tercüme edildi ve açıklayıcı notlar eklendi) adı altında tercüme etmiştir.¹⁸

1888'de Friedrich Rückert şairlik gücünü kullanarak Kur'an-ı Kerim'in büyük bir kısmını nazımlı olarak *Der Koran* (Kur'an) adı altında tercüme etmiştir.¹⁹

XX. yüzyıla gelindiğinde ilk defa Yahudi asıllı bir Almanın Kur'an tercümesi ile karşılaşmıştır. Lazarus Goldschmidt (1871-1950), *Der Koran* (Kur'an)'ı 1916'da yayınlamıştır. Bu tercümede bazı açıklamalar eklenirken Tevrat'a atıflar yapılmıştır.²⁰ Ayrıca gotik harf karakteri yerine modern harf karakteri ilk kez bir Kur'an tercümesinde kullanılmıştır.

Max Henning (1861-1927) *Der Koran* adı altında Kur'an'ı Kerim'i 1901'de tercüme etmiştir. 1939'da Kur'an-ı Kerim ilk kez müslüman biri olan Mirza Baschir tarafından Almancaya tercüme edilmiştir. 80'li yıllarda Frank (Abdullah) Bubenheim, Nadeem Elyas ile birlikte Kur'an'ı tercüme etmişlerdir. Bubenheim'in bu tercümesi, ilk kez Alman asıllı bir müslüman'ın Kur'an tercümesi olmuştur.

¹⁵ David Friederich Megerlin, *Die türkische Bibel, oder der Koran neben einem Kupferstich von Mahumed, der falsche Prophet*, Frankfurt, Yayıncı belirsiz, 1772.

¹⁶ Johann Christian Wilhelm Augusti, *Der kleine Koran oder Übersetzungen der wichtigsten und lehrreichsten Stücke des Koran's mit kurzen Anmerkungen*, Severin, Leipzig, 1798.

¹⁷ Josef von Hammer-Purgstall, *Fundgruben des Orients*, Viyana, K. K. Privil Buchdrucker, 1808.

¹⁸ Ludwig Ullmann, *Der Koran. Aus dem Arabischen wortgetreu neu übersetzt, und mit erläuternden Anmerkungen versehen*, Krefeld, Verlag von Velhagen & Klasing, 1840.

¹⁹ Friedrich Rückert, *Der Koran*, Frankfurt, J.D. Sauerländer Verlag, 1888.

²⁰ Lazarus Goldschmidt, *Der Koran*, Berlin, Brandus'sche Verlagsbuchhandlung, 1916.

Muhammad Ahmad Rassoul 1986'da ilk kez Arapça ve Almanca olarak çift dilli bir şekilde Kur'an'ı Kerim tercümesi yayınlamıştır. 1987'de Adel Theodor Houry, 1998'de Henning/Hofman, 2000'de Amir Zaidan, 2003'te Hans Zirker, 2009'da Ahmad Milad Karimi, 2010'da Hartmut Bobzin, 2011'de Neuwirth tercüme etmişlerdir. 2008'de Lamy Kaddor ile Rabeya Müller, minyatür resim eşliğinde meali tekrar yayınladılar.

2. Der Koran'ın Yapısal Durumu

Bu kitap kendi döneminin yayın karakterlerini yansıtmaktadır. Gotik harfler kullanılmıştır. İçerisinde sırası ile August Müller'in (1848-1892) takriz yazısı, içindekiler kısmı, kendi önsözü, surelerin mealleri, ayetlerle ilgili tefsir ve meal açıklamaları, muhtelif ayetlerden iktibaslı bir şiir, en sonunda ise baskı hataları bulunmaktadır. Tefsir ve meal açıklamaları Rückert'e değil, Müller'e aittir.

Her sure başlığın altında Mekki/Medenilik durumu verilmiştir. Bu üslup Kur'an-ı Kerim'in Latince tercümelerinden kalan bir gelenektir.²¹ Rückert de bu geleneği sürdürmüştür.

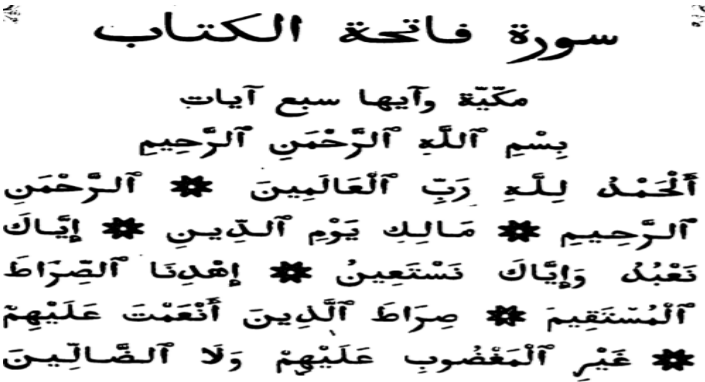
Arapçadan Almancaya tercüme edilirken, Avrupa'daki Kur'an-ı Kerim'in baskılarının esas alındığı görülmektedir. Zira Fatiha suresinin meali verilirken ilk ayet olan besmele numaralandırılmamıştır. Ayrıca en son ayet olan صِرَاطَ الَّذِينَ أَنعَمْتَ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ayeti, iki ayet kabul edilmiştir. Yani صِرَاطَ الَّذِينَ أَنعَمْتَ عَلَيْهِمْ de ayrı ayet olarak görülmüştür. Bu ayetin iki ayrı ayet mi yoksa tek bir ayet mi olduğu konusu müfessirler tarafından tartışılmıştır. Avrupadaki Kur'an-ı Kerim baskılarında iki ayrı ayet görülmesi nedeniyle Rückert de bunu iki ayrı ayet kabul ederek tercüme etmiş ve ona göre numaralandırmıştır.²² Esas alınan Avrupa Kur'an baskılarından iki örnek aşağıda verilmiştir.

²¹ Naif Yaşar, "Ludovico Marraccio Lucensi ve Alcorani Textus Universus Arabicè et Latinè Adlı Kur'an Tercümesi Üzerine". *Tefsir Araştırmaları Dergisi* 2/2, Ekim 2018, s. 252.

²² Rückert'in *Der Koran*'ı 2012 yılında tekrar modern Latin alfabeye basılmış ve ayet numaraları Ezher Üniversitesinin bastığı Kur'an dikkate alınarak tekrar düzenlenmiştir. Bu nedenle 1888 baskısındaki ayet numaralandırmalarında bazı farklılıklar bulunmaktadır. bk. Friedrich Rückert, *Der Koran*, Czech Republic, Anaconda Verlag, 2012, s. 4.

Hinckelmann, Abraham, (1652-1695)'ın yayınladığı Kur'an-ı Kerim Baskısı, Hamburg, 1694. Besmele'ye ayet numarası verilmemiş, Fatiha'nın son ayeti iki ayet olarak numaralandırılmıştır.²³

Corani Textus Arabicus, Gustavus Fluegel, 1834 yılı baskısında da aynı şekilde ayetler numaralandırılmıştır.²⁴

Avrupa'da o dönemde basılan Kur'an-ı Kerim'ler, Endülüs Emevî devleti ile olan temaslar nedeniyle Kuzey Afrika ve Endülüs'te kullanılan Nâfi' kıraati mushafı esas alınmıştır. Bu baskılarda ayetlerin bütünlük durumu da buna bağlı olduğu görülmektedir. Nâfi' kıraatinde Fatiha suresinin ilk ayeti الحمد لله رب العالمين kabul edilmiş, 'Âsım kıraatinde ise ikinci ayet sayılmıştır. Nâfi' kıraatinde Bakara suresinin ilk ayeti فيه الم ذلك الكتاب لا ريب فيه kabul edilmiştir, 'Âsım kıraatinde ise aynı yer iki ayrı ayet kabul edilmiştir (2. الم 1، ذلك الكتاب لا ريب فيه).

²³ Kitaba tamamına ulaşmak için, <https://curiosity.lib.harvard.edu/islamic-heritage-project/catalog/40-990072245280203941>

²⁴ Gustav Fluegel, *Corani Textus Arabicus*, Leipzig, Typis et Sumtibus Caroli Tauchnitz, 1881.

suresinin baş kısmındaki *يس والقرآن الحكيم* ibaresi Nâf’i kıraatinde tek ayet, ‘Âsım kıraatinde ise iki ayrı ayet kabul edilmiştir. (يس 1 والقرآن الحكيم) 2)

Bazı durumlarda ayet numaralandırmaları Kur’an-ı Kerim’in kıraat rivayetlerinin hepsine aykırıdır. Örneğin Yasin suresinin 31’inci ayeti iki ayet olarak kaydedilmiştir. 31 رُكْعَاتٍ يَرَوْنَكُمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ 30 أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ Rückert de tercümesini buna göre yapmıştır.

Bu Kur’an baskısında Bakara suresinin ilk başındaki *الم* harfleri, müstakil ayet olarak görülmediği için Rückert’in tercümesinde de numaralandırmalarda kayma meydana gelmiştir.

Rückert bazı sureleri eksik bir şekilde tercüme etmiştir. Örneğin Bakara suresinin 1-6, 20-27, 39-62, 70-73, 77-80, 85-87, 98-117, 132-135, 138-141, 153-185, 211, 216-243 arasında olan ayetlerin tercümesi verilmemiştir. 286 ayetlik bir surenin yaklaşık yüz ayetinin tercümesinin verilmemiş olması, büyük bir eksiklik olduğunu göstermektedir. Elbette her sure bu şekilde eksik bırakılmamıştır. Bazı surelerin tercümesi tam, bazıları ise eksiktir.

Bazı surelerin bir kısım ayetleri eksik olduğu gibi zaman zaman surenin tamamı da ihmal edildiği görülmektedir. Bunlar şu şekildedir:

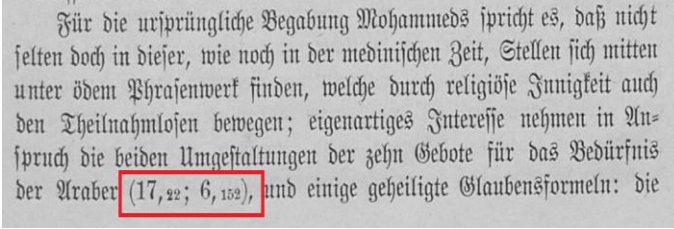
no	Sure	Sure adı
69		Hâkka
71		Nuh
78		Nebe’
85		Burûc
86		Târık
87		A’lâ
89		Fecr
98		Beyyine

99	Zilzâl
104	Hümeze

Listede görüldüğü üzere on tane surenin tercümesi hiç yapılmamıştır.

Bazı ayetlerin sıralaması farklı verilmiştir. Örneğin Bakara suresinin 186-189'uncu ayetleri, 215. ayetten sonra yazılmıştır.

Kitabın yaklaşık yirmi sayfalık giriş kısmında sure ve ayetlere atıf yapılırken, büyük-küçük sayı tekniği kullanılmıştır. Bu metoda müslümanların kitabiyatında o dönemde henüz rastlanmamıştır. Örnek olması için bir görüntüsü verilecektir:

Burada 17. surenin (İsra) 22 numaralı ayeti “17, 22“ şeklinde, 6. surenin (En'am) 152 numaralı ayeti de “6, 152” şeklinde verilmiştir.²⁵

3. Der Koran'ın Tercüme Açısından Değerlendirilmesi

Rückert'in yaptığı Almanca Kur'an-ı Kerim tercümesi, Arapça orijinali ile birlikte aşağıda verilecektir. Son aşırda Almanca dil kurallarında meydana gelen değişiklikler dikkate alınmamıştır. Yani o dönemin imlâsı aynen korunmuştur (Örneğin “vorgethan” kelimesi günümüz imlâ kurallarında “vorgetan” şeklinde yazılır, bunlar değiştirilmeden aşağıya aktarılmıştır.).²⁶Rückert'in tercümesi italik yazı karakteri ile verilmiştir.

Şimdi Der Koran'daki tercümeleri incelemek üzere Yasin suresindeki ayetlere geçilecektir. Hatalar üç kategoridedir: a) gramer hataları, b) kelime tercüme hataları, c) ayette geçmeyen kelimelerin ilavesi d) ayette geçen kelimelerin tercümesinin ihmali d) ayet dizilim hatası. Bunlara sırasıyla örnekler verilecektir:

a) Gramer Hataları

²⁵ Rückert, *Der Koran*, s. 11.

²⁶ Kitabın yeni baskısında hem yeni karakterler kullanılmış, hem de günümüz Almanca imlâ kurallarına göre orijinal metinde değişiklikler yapılmıştır.

Toplamda 18 adet gramer hatasına rastlanmıştır. Bunların çoğunluğunu zaman kipleri teşkil etmektedir. Ayetler aşağıda orijinali ve tercümesi ile birlikte verilmiştir:

Ayet no	Orijinal metin	Tercüme
10	<p>وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ</p>	<p><i>Gleich ist es ihnen, ob du nun sie mahntest, Ob nicht sie mahnst; sie glauben nicht.</i></p> <p>أُنذِرْتَهُمْ fiili “mahntest” (uyarıyordun) şeklinde tercüme edilmiştir. Doğru tercüme “gemahnt hast” (uyardın) olması gerekirdi.</p> <p>لَمْ تُنذِرْهُمْ fiili de “nicht sie mahnst” (onu uyarıyorsun) olarak verilmiştir. Doğru tercüme “nicht sie gemahnt hast” (uyarmadın) olması gerekirdi.</p>
11	<p>إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ</p>	<p><i>Du mahnst nur, wer der Kunde folgt Und fürchtet den Erbarmer im Verborgenen; Dem bring du frohe Botschaft von Vergebung und von werthem Lohne.</i></p> <p>اتبع kelimesi "folgt" (takip ediyor) olarak, خشي de “fürchtet” (korkuyor) olarak şimdiki zaman gibi tercüme edilmiş. Oysa bu fiiller geçmiş zamanı ifade eder. Dolayısıyla “gefolgt hat” (takip etti) ile gefürchtet hat” (korktu) şeklinde geçmiş zaman kalıpları ile tercüme edilmelidir.</p>
12	<p>إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَنَكْتُبُ مَا قَنَّمُوا وَآتَاهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ</p>	<p><i>Denn wir, ins Leben wecken wir die Todten, Und schreiben was sie vorgethan Und ihrer Werke Spuren, Und Alles haben wir gerechnet</i></p>

		<p><i>In deutlicher Verzeichnung.</i></p> <p>نكتب وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ cümlesi, fiilinin üçüncü nesnesi olarak gelmiştir. Bu cümle nesne olarak değil, tamamen yeni bir cümle olarak tercüme edilmiştir. Yeni bir cümle olarak tercüme edilmesi için أَحْصَيْنَاهُ 'daki zamirinin olmaması gerekiyordu. Yani إِمَامٍ مُبِينٍ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ, وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ şeklinde gelmesi gerekirdi.</p>
25	<p>إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ</p>	<p><i>Ich glaub' an ihn, an euern Herrn, o hört mich!</i></p> <p>آمَنْتُ fiili geçmiş zaman olmasına rağmen şimdiki zaman gibi tercüme edilmiştir. "glaub" (inaniyorum) yerine "hab geglaubt" (inandım) denmesi daha uygun olurdu.</p>
28	<p>وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ...</p>	<p><i>Wir aber sandten seinem Volke...</i></p> <p>أَنْزَلْنَا fiili "sandten" (gönderiyorduk) olarak tercüme edilmiştir. Doğrusu "haben gesendet" (gönder(me)dik) olurdu.</p>
31	<p>أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنَ الْقُرُونِ</p>	<p><i>O sahn sie nicht, wie viele wir verdarben Vor ihnen der Geschlechter?</i></p> <p>لَمْ يَرَوْا fiili "sahn nicht" (görmüyorlardı) olarak tercüme edilmiş. Doğru tercüme "nicht gesehen" (görmediler) şeklinde olacaktır.</p>
31	<p>أَتَنْتَهُمُ الْيَوْمَ لَا يَرْجِعُونَ</p>	<p><i>Daß sie zu ihnen nimmer kehren!</i></p> <p>لَا يَرْجِعُونَ fiili "nimmer kehren" (asla dönmeyecekler) şeklinde tercüme edilmiş. "nimmer" anlamı için لَا edatı ile değil, لَنْ edatı ile</p>

		karşılır. Burada “nicht kehren werden” (dönmeyecekler) denmesi daha uygundur.
33	وَأَيُّ لَّهُمُ الْأَرْضُ الْمَيِّتَةُ أَحْيَيْنَاهَا ...	<i>Und auch ein Zeichen ihnen ist das Erdreich, Das todt, welches wir lebendig machten ...</i> أحيينا kelimesi “lebendig machen” (canlandırıyoruz) şeklinde değil, “lebendig gemacht haben” (canlandırdık) şeklinde tercüme edilmesi gerekirdi.
35	لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ	<i>Damit sie äßen seine Frucht Und was da bauten ihre Hände; Werden sie es nicht danken?</i> عملت “bauten” (yapıyordu) fiilinin zaman hatalı.
37	وَأَيُّ لَّهُمُ اللَّيْلُ نَسَلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ	<i>Und auch ein Zeichen ihnen ist Die Nacht, durch die wir wegthun Den Tag, und sieh! Sie sind im Finstern.</i> “durch” yan cümle edatı orijinalde geçmemektedir. النهار نسلخ منه cümlesi, yeni bir cümledir. ليل “gece” kelimesinin sıfat cümlesi değildir.
54	قَالِيَوْمَ لَا تُظَلِّمُ نَفْسٌ سَنِيًّا وَلَا تُجْرُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ	<i>Nun, heut wird Unrecht keine Seele leiden, Und nicht wird euch vergolten werden Als was ihr habt gethan.</i>

		<p>كنتم تعلمون cümlesi "ihr habt gethan" olarak perfekt kalıbında tercüme edilmiş. Ancak präteritum zaman kalıbının kullanılması gerekiyordu. Yani "ihr tat" (yapıyordunuz) denmesi gerekirdi.</p>
62	<p>وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ</p>	<p><i>Er aber hat von euch verführet vieles Volk; Habt ihr es nicht verstanden?</i></p> <p>أفلم تكونوا تعقلون kısmı "habt ihr es nicht verstanden?" şeklinde perfekt zaman kalıbında tercüme edilmiş. Doğru tercüme plusquamperfekt kalıbı ile olacaktır.</p>
69	<p>وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذَكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ</p>	<p><i>Ihn aber lehrten wir nicht Dichtkunst, Nicht solches kommt ihm zu, Es ist nur eine Botschaft Und deutlicher Koran,</i></p> <p>ما علمناه cümlesi "lehrten nicht" (öğretmiyorduk) olarak tercüme edilmiş. Bu kalıp perfekt kalıbı ile tercüme edilmesi gerekirdi: "haben nicht gelehrt" (öğretmedik)</p>
71	<p>أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمَلَتْ أَيْدِيئُنَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ</p>	<p><i>O sahn sie nicht, daß wir erschufen ihnen Von dem, was unsre Hände wirkten, Vieh, über das sie walten?</i></p> <p>ألم يروا fiili yine präteritum olarak tercüme edilmiştir. "sahn nicht" (görmüyorlardı). Doğrusu perfekt kalıbıdır: "haben nicht gesehen" (görmediler). عملت fiili de aynı şekilde "wirkten" (yapıyordu) yerine "gewirkt haben" (yaptı) şeklinde verilmesi gerekir.</p>

77	<p>أَوَلَمْ يَرَ الإنسانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ</p>	<p><i>Sieht nicht der Mensch, daß wir ihn schufen Aus einem Tröpflein? Und nun ist er ein offner Widersacher,</i></p> <p>أولم fiili "sieht" (görmüyor) olarak tercüme edilmiş. لم edatı geçmiş zaman anlamı verdiği için "nicht gesehen" (görmedi) olacaktır.</p>
78	<p>وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ ...</p>	<p><i>Und macht uns Gleichnisreden, Und hat vergessen sein Erschaffen,...</i></p> <p>مَثَلًا ضرب terkibi için präsens kalıbı kullanılarak "macht" (yapıyor) denmiştir. Perfekt kalıbı "hat gemacht" (yaptı) denmesi daha uygun olur.</p>
81	<p>أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ ...</p>	<p><i>Ist, der da schuf den Himmel und die Erde,...</i></p> <p>سموات kelimesi tekil gibi tercüme edilerek "den Himmel" (göğü) denmiştir. Çoğul kalıbı kullanılarak "den Himmel" (gökleri) denmesi gerekirdi.</p>

b) Kelime Tercüme Hataları

20 adet kelime tercüme hatasına rastlanmıştır. Bu hataların sebeplerinin büyük kısmı kelimenin tam karşılığını bulamamadır. Ayrıca Arapça ibareyi yanlış okuma hatası (bk. 44. ayet) ve bilinçli yanlış tercüme de yapılmıştır (74. ayette çok âşikardır).

No	Orijinal metin	Tercüme
3	<p>إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ</p>	<i>Du bist der Gottgesandten einer</i>

		Ayette "Gott" (tanrı) ifadesi geçmiyor.
4	عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ	<i>Zum Pfade, dem geraden,</i> على harfi cerri إلى gibi tercüme edilmiş. "zum" yerine "auf dem" denmesi gerekirdi. ²⁷
12	إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى ...	<i>Denn wir, ins Leben wecken wir die Todten,</i> ... نُحْيِي fiili "wecken" (uyandırmak) olarak tercüme edilmiş. Doğrusu "beleben" (canlandırmak) olurdu. ²⁸
27	بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ	<i>Wie mich begnadigt hat mein Herr, Und mich gesellet hat den Auserwählten.</i> المكرمين kelimesi "Auserwählten" (seçilmişler) olarak tercüme edilmiştir. "beehrten" (şereflendirilmişler) olarak tercüme edilmesi daha isabetlidir. ²⁹
28	وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ	<i>Wir aber sandten seinem Volke...</i> و atıf harfi "aber" (ancak) olarak tercüme edilmiştir. "und" (ve) olarak tercüme edilmesi daha uygundur.
36	سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَرْوَاحَ ...	<i>Lobpreis ihm, der Schuf die Geschlechter alle...</i>

²⁷ Hans Wehr, *Arabisches Wörterbuch*, Lübnan, Librairie du Liban, 1977, s. 573.

²⁸ Wehr, *Arabisches Wörterbuch*, s. 198.

²⁹ Wehr, *Arabisches Wörterbuch*, s. 731.

		الأزواج kelimesi "geschlechter" (cinsiyet) olarak tercüme edilmiş. "paare" (çiftler) denmesi daha uygundur. ³⁰
40	لا الشَّمْسُ يَبْغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ	<i>Der Sonne kommst nicht zu Den Mond zu überholen, Die Nacht auch eilet nicht zuvor dem Tage; Jedes im eignen Kreise geht.</i> سابق kelimesi "eilet" (acele etmekte) şeklinde tercüme edilmiştir. Doğrusu "überholt" ((öne) geçmesi) olması gerekir. ³¹ فلك kelimesi "eigenen kreis" (kendi dairesi) olarak tercüme edilmiştir. فلك sadece "Kreis" (daire) anlamına gelir. "eigenen" (kendi) kelimesi ziyadeleridir.
44	إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ	<i>Wo nicht von uns aus Gnad", und zur Genussesfrist auf eine Weile.</i> إلا istisna edatı لا gibi anlaşılıp tercüme edilmiştir. Bu nedenle "wo" (yan cümle edatı) yerine "ausser" (hariç) kelimesinin kullanılması uygun olurdu. Bir ihtimal Rückert baştaki elif harfini gözden kaçırmıştır.
47	وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَلَّذِينَ آمَنُوا أَنْطِعُمُ	<i>Und wann man ihnen sagte: Gebt Almosen Von dem, was euch zum Unterhalte Gott gab, So sprechen, die da leugnen,</i>

³⁰ Hans Wehr, *Arabisches Wörterbuch*, s. 349.³¹ Hans Wehr, *Arabisches Wörterbuch*, s. 358.

	<p>مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطَعَهُ...</p>	<p>zu denen, die da glauben: Sollten wir speisen einen, den Gott, wenn er wollte, speisen würde?...</p> <p>“Allah” lafızları “Gott” (tanrı) olarak tercüme edilmiştir. Daha önceki ayetlerde إله kelimesi de “Gott” olarak tercüme edilmişti. Lafzatullah için “Allah” denmemesi dikkat çekicidir.</p>
49	<p>مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً...</p>	<p>Nichts werden sie erwarten als Nur einen Krach, der wird sie fassen,...</p> <p>صَيْحَةً kelimesi "krach" (gürültü) olarak tercüme edilmiştir. Buraya "Schrei" (çığlık) daha uygun düşecektir.³²</p>
53	<p>إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذًا هُم جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُخَضَّرُونَ</p>	<p>Nichts ist es als ein einziger Krach, Und siehe, sie gesammt Sind vor uns hergebracht.</p> <p>49. ayette olduğu gibi “krach” yerine “schrei” denmesi gerekirdi.</p>
62	<p>وَلَقَدْ أَصَلَّ مِنْكُمْ جِبَلًا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ</p>	<p>Er aber hat von euch verführet vieles Volk; Habt ihr es nicht verstanden?</p> <p>تعقلون fiili “habt nicht verstanden” (anlamadınız) şeklinde tercüme edilmiştir. عقل fiili “verstehen” (anlamak) değil, “nachdenken” (düşünmek) olarak tercüme edilmelidir. Zaman ve kelime düzeltilince doğrusu şu şekilde olur: “hattet</p>

³² Hans Wehr, Arabisches Wörterbuch, s. 483.

		ihir nicht nachgedacht?" (düşünmüyor muydunuz?)
64	اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ	<i>Heizet sie heut, weil ihr geleugnet!</i> Harf-i Cerr'i burada "karşılığında/bedelinde" anlamına sahiptir. Ancak "weil" (sebebiyle) şeklinde tercüme edilmiştir.
68	وَمَنْ تُعْمِرُهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ	<i>Doch wen wir länger leben lassen, Den krümmen wir im Wuchse; Werden sie nicht verstehen?</i> 62. ayette olduğu gibi يعقلون fiili yine "verstehen" (anlamak) olarak tercüme edilmiştir.
69	وَمَا عَلَّمْنَا النَّبِيَّ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ	<i>Ihn aber lehrten wir nicht Dichtkunst, Nicht solches kommt ihm zu, Es ist nur eine Botschaft Und deutlicher Koran,</i> قرآن kelimesi "Koran" (Kur'an) olarak tercüme edilmiştir. قرآن kelimesi tenvinli olarak nekre getirilmiştir. Dolayısıyla özel kitap ismi olamaz. Bu nedenle buranın "Lesung" (okunuş) olarak tercüme edilmesi uygundur.
74	وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ	<i>Sie aber nahmen anstatt Gottes Götter, Ob sie nicht etwa Beistand fänden!</i> Hem Allah lafzını, hem de آلِهَةً lafzını "Gott" (tanrı) olarak tercüme etmiştir. İki arasında ayrım olduğu aşıkardır.

81	<p>أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَى وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ</p>	<p><i>Ist, der da schuf den Himmel und die Erde, Nicht auch im Stande Zu Schaffen euresgleichen? Ja, Er ist der Schöpfer, der allweise.</i></p> <p>مِثْلَهُمْ kelimesindeki هم bitişik zamiri de كم gibi tercüme edilerek "euresgleichen" (sizin gibi). Doğrusu "ihresgleichen" (onlar gibi) olacaktır.</p> <p>بَلَى kelimesi "ja" (evet) olarak tercüme edilmiştir. Oysa Almandaca bu kelimenin tam karşılığı "doch"tur (bilakis). نعم kelimesinin karşılığı "ja" (evet)'tir.</p>
----	---	--

c) Ayette Geçmeyen Kelimelerin İlavesi

Ayette geçmeyen kelimelerin tercümesine yedi kez rastlanmıştır. Bunlar ayetin anlamına çok hafif değişiklik katmaktadır. Bariz bir şekilde anlam kaymasına rastlanmamıştır.

Ayet no	Orijinal metin	Tercüme
10	<p>وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ</p>	<p>“nun” (artık) kelimesi orijinal metinde geçmemektedir.</p>
12	<p>إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى ...</p>	<p><i>Denn wir, ins Leben wecken wir die Todten, ...</i></p> <p>“denn” (zira) kelimesi orijinalde geçmemektedir.</p>
13	<p>وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ</p>	<p><i>Halt ihnen vor im Gleichnis Die Leute jener Stadt, Als da zu ihnen kamen die Gesandten;</i></p>

		<p>“jener” (oradaki) kelimesi orijinalde yazmamaktadır.</p> <p>“da” (orada) kelimesi orijinalde yazmamaktadır.</p>
15	<p>قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا ...</p>	<p><i>Doch jene sprachen: Ihr seid nichts Wan Menschen unsresgleichen, ...</i></p> <p>“doch” (ancak) kelimesi orijinalde yoktur.</p>
20	<p>... قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ</p>	<p><i>... Ihr Leute; folgt den Gottgesandten!</i></p> <p>مرسلون kelimesinde yine "gesandte" kelimesine fazladan "Gott" kelimesi ilave edilmiştir. Bu ayet Yasin suresinde 8 defa geçmektedir. İki kez “Gott” ilavesi yapılmıştır.</p>
30	<p>يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ ...</p>	<p><i>Weh über diese Knechte!...</i></p> <p>“Diese” (bu) kelimesi orijinalde geçmemektedir.</p>

d) Ayette Geçen Kelimelerin Tercümesinin İhmalı

12 yerde ayette geçen kelimelerin ya da edatların tercüme edilmediği görülmüştür. Bu hatalar genelde dikkat eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Ayetlerin anlamlarında bariz bir değişime neden olduğu görülmemiştir.

Ayet no	Orijinal metin	Tercüme
20	<p>وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ</p>	<p><i>Da kam vom End der Stadt her Ein Mann mit Laufen, sprach:</i></p>

	يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ	<i>Ihr Leute; folgt den Gottgesandten!</i> قَوْمِ kelimesi, aslında قومي nin kısaltılmış halidir. ي harfi düşmüş ve yerine kesra harekesi kalmıştır. dolayısıyla “Meine Leute” (benim insanlarım) anlamına gelir. Ancak tercümede قَوْم'deki kesra harekesi dikkate alınmamış ve يَا قَوْم “Ihr Leute” (Ey insanlar) olarak aktarılmıştır. ³³ Rückert'in bu hatası bilgi eksikliği değil, dikkat eksikliğinden kaynaklanmıştır. Çünkü aynı terkip A'raf Suresinin 65. ayetinde geçmekte ve يَا قَوْم ifadesini düzgün bir şekilde tercüme etmektedir. ³⁴
21	اتَّبِعُوا مَن لَّا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ	<i>Folgt ihnen, die nicht fordern Lohn Und sind auf rechtem Wege.</i> يسألکم fiilindeki کم zamirine tercümede yer verilmemiştir. Cümle içine “von euch” (sizden) ibaresinin eklenmesi gerekirdi.
24	إِنِّي إِذَا أَقْبَى ضَلَّالٍ مُّبِينٍ	<i>Fürwahr, ich wär' im offenbaren Irrthum.</i> إِذَا edatına tercümede yer verilmemiştir. Buraya "dann" (o zaman) kelimesinin eklenmesi uygundur.
25	إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَأَسْمِعُونِ	<i>Ich glaub' an ihn, an euern Herrn, o hört mich!</i>

³³ Bk. *İ'râbu'l-kur'âni'l-kerîm*, 3/1933. Heyet, Tantâ, 2006.

³⁴ Bk. Rückert, *Der Koran*, s. 96.

		<p>Bir önceki ayette <i>إِنِّي</i> tekid edati “führwahr” (muhakkak ki) olarak tercüme edilmişti. Burada ihmal edilmiştir.</p>
35	<p>لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمَلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ</p>	<p><i>Damit sie äßen seine Frucht Und was da bauten ihre Hände; Werden sie es nicht danken?</i></p> <p>من harfi cerr'i tercüme edilmemiştir. “Damit sie äßen von seiner Frucht” olması gerekirdi.</p> <p>ف atıf edatının tercümesi yapılmamıştır. “Also” (öyleyse) kelimesinin eklenmesi uygun olurdu.</p>
50	<p>فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ</p>	<p><i>Nicht machen können werden sie ein Testament, Und nicht zu ihrem Hausgesind heimkehren.</i></p> <p>ف atıf harfinin tercümesi verilmemiştir. Cümle başına "also" (öyleyse) denmesi uygun düşecektir.</p>
52	<p>قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَا يَعْتَنَّا مِنْ مَّرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ</p>	<p><i>Sie sprechen: Weh uns, wer hat uns erweckt Von unsrer Ruhstatt? Das ist, was verheißen hat Der Allerbarmer, Wahrheit haben Geredet die Gesandten.</i></p>

		و atıf harfinin tercümesi atlanmıştır. "Wahrheit" dan önce "und" (ve) eklenmesi uygun olurdu.
61	وَأَنْ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ	<i>Und dienet mir! Das ist der Weg, der grade.</i> Baştaki أن edatı yokmuş gibi tercüme yapılmış ve “und dienet mir” (bana itaat edin) denmiştir. Oysa bu ayet, أن edatı ile önceki ayetin devamı olarak tercüme edilmesi gerekirdi: “Und mir dienet!” (ve bana itaat etmenizi)
64	اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ	<i>Heizet sie heut, weil ihr geleugnet!</i> ما yan cümle edatı da tercümede yok sayılmış ve ما dan sonraki cümle, müstakil cümle gibi tercüme edilmiştir. Doğru tercüme şu şekilde olacak: “für das ihr geleugnet hattet” (inkar ettiğiniz şey karşılığında)
73	وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبٌ أَقْلًا يَشْكُرُونَ	<i>Und ihnen ist daran vielfache Nutzung, Und Tränkung, wollen sie's nicht danken?</i> ف atıf harfi atlanmıştır. "also" (öyleyse) kelimesinin eklenmesi gerekir.
77	أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْتَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ	<i>Sieht nicht der Mensch, daß wir ihn schufen Aus einem Tröpflein? Und nun ist er ein offner Widersacher,</i>

		baştaki atıf harfi olan و ‘ın tercümesi verilmemiş. Cümle başına “Und” (ve) eklenmesi gerekirdi.
--	--	--

e) Ayet Dizilim Hatası

A yet no	Orijinal metin	Tercüme
31	<p>أَتَهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ</p>	<p><i>Daß sie zu ihnen nimmer kehren!</i></p> <p>Orijinal metinde burası 30 ve 31’inci ayet şeklinde ikiye ayrılarak yazılmıştır. Bu nedenle Rückert de iki ayrı ayet gibi numaralandırmıştır.³⁵</p> <p>أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهَلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ ۚ أَتَهُمْ إِلَيْهِمْ لَا ذَانَ كَدِّ لَنَا حَبِيعٌ لَكَيْتَا نُحْضِرُونَ ۚ ۙ آيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ</p>

Bunların dışında bir tane de dizgi hatasına rastlanmıştır. Bunu altıncı madde olarak kabul etmek doğru görünmemektedir. Çünkü dizgi hataları, Rückert’e ait değil, dizgiye aittir. Örnek:

75	<p>لَا يَسْتَطِيعُونَ تَصَرَّهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُحْضَرُونَ</p>	<p><i>Nichts können sie zu ihrem Beistand, Ihr Herr wird selber vorgefordert werden.</i></p> <p>جند kelimesi "Herr" (efendi) olarak tercüme edilmiş. Büyük bir ihtimalle bu bir dizgi hatasıdır. Çünkü doğru tercüme “Heer” (ordu) olacaktır. Kitabın sonundaki baskı hataları sayfasında da buraya atıf yapılmıştır. Kontrol esnasında da gözden kaçmış olabilir. Yeni yapılan baskıda burası “Heer” (ordu) olarak düzeltilerek yayınlanmıştır.³⁶</p>
----	--	---

³⁵ Gustav Fluegel, *a.g.e.*, s. 233.

³⁶ Rückert, *Der Koran*, Köln, Anaconda yayınları, 2012, s. 404.

SONUÇ

Yasin suresi yukarıda ayet ayet incelenmiştir. 83 ayetlik surede toplamda 54 hataya rastlanmıştır. Günümüzde yazılan bir mealde 83 ayette 54 hata çok fazla olduğu kabul edilebilir. Ancak ilk dönem tercümelerinde meal hataları çok daha fazla olması doğal olarak karşılanabilecek bir durumdur. Bu yönüyle başarılı olduğu söylenebilir. Zira Rückert'in Almancaya hakim olması nedeniyle kelimelere tam karşılık verme konusunda genelde başarılı olduğu söylenebilir.

Cümlelerin büyük çoğunluğu devrik olarak kurulmuştur. Bu da anlamayı zorlaştırmaktadır. Şiir üslubunun en önemli özelliği, sıkça kurulan devrik cümlelerdir. Çünkü kafiyeleri tutturabilmek için cümle öğelerinde takdim-tehir yapmak kaçınılmaz olmaktadır. Ancak Rückert'in Kur'an-ı Kerim tercümesinin büyük bir kısmı kafiyesizdir. Yasin suresi örneğine baktığımızda kafiyeli hiçbir satır bulunmamaktadır. Ancak nazımlı hale getirilmiş gibi hemen hemen tüm cümleler devrik olarak kurulmuştur.

Rückert, ayet tercümelerinde "Allah" lafzından mutlak anlamda kaçınmıştır. 74. ayette açıklandığı üzere "Allah" ve "ilah" lafızları aynı cümlede geçmesine rağmen ikisi de "Gott" (tanrı) olarak tercüme edilmiştir.

Esas aldığı Kur'an-ı Kerim baskısı, Nâfi' kıraatine göre yazılmıştır. Rückert de bu kıraati dikkate alarak ayetleri numaralandırdığı görülmektedir.

Tercümelerdeki hatalara bakıldığında en çok geçmiş zaman kalıplarında sıkıntının var olduğu görülmektedir. Präteritum (كان يفعل) ile perfekt (فعل) kalıpları genelde ters bir şekilde tercüme edilmiştir. Çok fazla rastlanan bu tür hatanın dikkatsizlik ile gerekçelendirilmesi pek mümkün görünmemektedir. Çünkü Rückert, tercümelerde genelde hassas davrandığı âşikârdır. Bunun nedeni dikkatsizlik dışında başka bir şey olması gerekmektedir.

Rückert'in hayatına bakıldığında hiçbir Arap ülkesine gitmediği görülmektedir. Arapçayı dil kitaplarından öğrenmiştir. Dolayısıyla onun dönemindeki Arapça öğretim kitaplarına bakmak gerekmektedir. Carl Paul Caspari'nin d. 1814/ö. 1892) *Arabische Grammatik* (Arap Grameri) adlı eserine bakıldığında, bu zaman kargaşası görülmektedir. Bu kitapta mazi kalıbının birçok anlamı olduğu ifade edilirken, ilk anlam olarak praeteritum kalıbı (-dı'lı geçmiş zaman) verilmektedir. ثم جاء زيد "hierauf kam Zeid" (bunun üzerine Zeyd geliyordu).³⁷

Dolayısıyla Rückert'in bu geçmiş zaman kalıbı hatalarının nedeninin almış olduğu yanlış gramer bilgisi olduğu sonucuna varılabilir.

³⁷ C. P. Caspari, *Arabische Grammatik*, Halle, Verlag der Buchhandlung des Waisenhauses, 1887, s. 197.

Aynı kelimenin ayetler arasında farklı şekillerde tercüme edildiği görülmektedir. Bunun nedeni de o kelimelerin zihinde tam oturmamış olmasıdır.³⁸

Sıkça Kur'an-ı Kerim orijinal metninde geçmeyen kelimelerin tercümelere eklenmiş olduğu görülmektedir. Ayrıca ayette geçip de tercümede yer verilmemiş olan bazı edatlar ve zamirlere zaman zaman rastlanmaktadır.

Rückert'in tercümelerinde Genelde harfî tercümeyle bağlı kaldığı görülmektedir. Manevî tercümelere azınlıktadır. Yapılan tercümede anlamı bozucu unsurlara nadir rastlanmaktadır. Bunlardan biri de الله (Allah) lafzının "Gott" (tanrı) olarak tercüme edilmesidir.

Yapılan bu makale çalışmasının sınırları nedeni ile tercüme hataları beş ana maddede toplanmıştır. Ancak daha kapsamlı bir çalışma ile mealin tamamının incelenmesi durumunda bu maddelerin artma ihtimali de bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

Arnold, Theodor, *Der Koran oder insgemein so genannte Alcoran des Mohammeds*, Lemgo, Meyer, 1746.

Augusti, Johann Christian Wilhelm, *Der kleine Koran oder Übersetzungen der wichtigsten und lehrreichsten Stücke des Koran's mit kurzen Anmerkungen*, Severin, Leipzig, 1798.

Beyer, Konrad, *Neue Mitteilungen über Friedrich Rückert*, Leipzig, Froberg, 1873.

Caspari, C. P., *Arabische Grammatik*, Halle, Verlag der Buchhandlung des Waisenhauses, 1887.

Fluegel, Gustav, *Corani Textus Arabicus*, Leipzig, Typis et Sumtibus Caroli Tauchnitz, 1881.

Geles, Hüseyin, *Eine gelungene Koranübersetzung?* Graz, Karl-Franzens Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2013.

Goldschmidt, Lazarus, *Der Koran*, Berlin, Brandus'sche Verlagsbuchhandlung, 1916.

Hammer-Purgstall, Josef von, *Fundgruben des Orients*, Viyana, K. K. Privil Buchdrucker, 1808.

Marracci, Ludovico, *Alcoranus Textus Maracci*, Padova, Ex Typographia Seminarii, 1698.

Megerlin, David Friederich, *Die türkische Bibel, oder der Koran neben einem Kupferstich von Mahumed, der falsche Prophet* Frankfurt, Yayınçı belirsiz, 1772.

Nerreter, David, *Neu eröffnete Mahometanische Moschea*, Nuremberg, Endters, 1703.

Rassow, Hermann, *Jahresbericht über das Wilhelm-Ernstische Gymnasium zu Weimar* Weimar, Druck der Hof-Buchdruckerei, 1872.

³⁸ Örnek için 16. ayete bk.

- Rosen, Friedrich, "Friedrich Rückerts Amrilkais-Übersetzung", *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft*, Vol. 78, n. F. 3, No. 3/4, 1924.
- Rückert, Friedrich, *Amrilkais, der Dichter und König, sein Leben dargestellt in seinen Liedern*, Stuttgart, J. G. Cotta'scher Verlag, 1843.
- Rückert, Friedrich, *Der Koran*, Frankfurt, J.D. Sauerländer Verlag, 1888.
- Rückert, Friedrich, *Der Koran*, Köln, Anaconda yayınları, 2012.
- Rückert, Friedrich, *Firdosi's Königsbuch Schahname*, Berlin, Verlag von Georg Raimer, 1890.
- Rückert, Friedrich, *Hamâsa; oder die ältesten arabischen Volkslieder*, Stuttgart, Verlag Von Samuel Gottlieb Liesching, 1846.
- Rückert, Friedrich, *Saadi's Bostan*, Leipzig, S. Hirzel Verlag, 1882.
- Rückert, Friedrich, *Sieben Bücher Morgenlandischer Sagen und Geschichten* Stuttgart, S. G. Liesching, 1837.
- Schimmel-Tari, Anne Marie, "Friedrich Rückert, Dichter und Orientalist", *Studien zur deutschen Sprache und Literatur* 0/3 Aralık 2011.
- Schweigger, Salomon, *Der Türcken Alcoran, Religion und Aberglauben*, Nürnberg, Halbmeier Verlag, 1623.
- Ullmann, Ludwig, *Der Koran. Aus dem Arabischen wortgetreu neu übersetzt, und mit erläuternden Anmerkungen versehen*, Krefeld, Verlag von Velhagen & Klasing, 1840.
- Wehr, Hans, *Arabisches Wörterbuch*, Lübnan, Librairie du Liban, 1977.
- Yaşar, Naif . "Ludovico Marraccio Lucensi ve Alcorani Textus Universus Arabicè et Latinè Adh Kur'an Tercümesi Üzerine". *Tefsir Araştırmaları Dergisi* 2/2 Ekim 2018.